

Ps. 115. 3. Januarii sanguis videtur sanguinem Christi non minus perfecte, quam generosè amu-
lari. Anxia atque cygnea Januarii vox illa sit Psal. 115. 3. *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* Qui omnia dicit, & Christi mortem in Cruce cruentam, & ejusdem in Eucharistia incruentam facilè comprehendit. Quid pro his retribuere pos-
sit sollicitè querit Januarius. Et quasi æqualem jam invenisset debiti solutionem, subte-
xit: *Calicem salutaris accipiam.* Certè, calicis appellatione non solum passionis calicem, quem Christus semel in Cruce babit, sed Eucharistici Sacrificii calicem sanguine plenum, qui sæpe pro nobis funditur, sacri intelligunt Expositores. Hunc eundem calicem, qua-
ratione potest, & qua Dominus illum hausit hauritque, haussisse, & haurire Januarius noſter putandus est, dum & mortem pro Christo semel cruentam subiit, & incruentam toties, quoties crux ejus phialis collectus vivide liquescit, effervescitque novam sui cruentam effusionem vehementer exambiens. Perbellè ad illa verba Hieronymus: *Hæc est sola retributio digna; calicem accipere, & pro sanguine sanguinem retribuere.* Subdit paulo post: *Quoniam Martyr nihil aliud habet, quod retribuat Domino, Dominus compatiat illi pro qualitate.* Qua in re universis Ecclesiæ Martyribus unus facile præcellit Januarius. Inde ejus sanguis tanti apud Deum pretii, ut videatur Dominici crux pre-
mium æmulari, quandoquidem usque adeò digna retributio est, ut computetur illi pro qualitate.

Cervo affi- milatur Christus paſiens, quia ejus crux instar cervini, quidus in continuo est fluxu. **Ps. 21. 1.** **S. Hieron.** XI. Christus è Cruce pendens, & sanguinem fundens solet in Sacris Litteris *cervus*, sive *cervorum hinnulus* appellari. In Canto Canticorum sæpe, ut ibi observant boni interpretes. Sed est ad rem opportuna inscriptio Psalmi 21. quem ad Jesum patientem, & morientem spectare, palam est; multique arbitrantur fuisse ab illo in Cruce recita-
tum. Sic vero inscribitur: *In finem pro susceptione matutina.* Pro, in finem, solet verti: *effundenti sanguinem.* Hieronymus, cui multi applaudunt, reliqua verba effert: *Pro cer-va, vel cervo matutino:* Christo videlicet, qui multa canum vi, instar exagitati cervi, divexus à Judæis suum profudit sanguinem. Benè hoc esto: cæterum curiosè inqui-
ro, cur cùm sanguinem è Cruce effundens describitur, cervo potius, quam aliis mi-
tissimis animalibus comparetur? Cervus quidem inter reliqua quadrupedia timidissi-
mus est, & ob metum perniciter fugit, & abscondit se se protinus ac homines, alias
ve conspicit feras. Quid hoc cum Christi generositate, infraacto, atque impavido pectore ad Crucis martyrium properantis, atque illud subeuntis? Scilicet agebat Psalmus de prodigiosa Dominici sanguinis effusione in Cruce, atque idcirco sententiosè illum exigitato cervo maluit assimilare; de cuius sanguine illud signatum observat Aristoteles de Histo. Anim. lib. 3. c. 6. & c. 19. *Sanguis ubi effluxerit, concrescit omniū, prater cer- vorum.* Et Plinius lib. 11. c. 38. *sanguis cervorum, & hinnulorum omnium non spissatur.* O nobilis Dominici sanguinis conditio! ô effusio undique generosa! Nunquam illa in-
terrupta, semper in continuo est fluxu, dum nunquam concrescit, sed colligescit, & effervescit semper in Phiala maximè Eucharistica. Unde Chaldaeus arcanè illam Psalmi inscriptionem sic extulit: *Super potenti oblatione perpetua auroræ: Nebiensis autem: Pro virute sacrificii, continuaque immolationi.* Ecce tibi quam ob rem Christus vel in Cru-
ce, vel in Eucharistiæ sacrificio sanguinem fundens *cervo* sigillatim assimiletur.

Iai. 16. 3. **Cervi iusti- tig Marti- res, sed signatum Januarius ob liquefcentem ejus sanguinem.** **Matt. 5. 10.** XII. Quid vero subinde? Solent Martyres divinissimi cervis etiam assimilari in eo Canticorum libro; sed ab Isaia præsertim cap. 16. 3. vocabuntur (id est erunt) in ea for-
tes iustitia. Montanus ex Hebreo: *Cervi iustitia;* translatione petita à magnis cervis, & totius gregis ductoribus, ut ipse subdit. Fortes iustitia, seu iustitia cervi appellantur Martyres, quod multa, diraque passi sunt pro iustitia, juxta illud Christi apud Matt. 5. 10. *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.* Cadunt hæc signatissime in nostrum Januarium, qui inter reliquos jure potiore, cervi nomenclaturam sibi vendicat; ejus siquidem crux, non ut cæterorum, ubi effluxerit, concrescit, imo vero continenter liqueficit, & quasi in æstuario fervet, perpetuaque versatur immolatione, Dominicæ æmula. O quam pretiosus vel ex hac pia æmulatione Januarii sanguis.

XIII. Statuit postremò David, pretiosum hunc sanguinem esse *in oculis Dei*, vel *coram Domino*, aut *in conspectu ejus*, qui nec falli nec fallere nequit, dum infallibili intelligentia trutinæ rerum momenta commendat. *Pretiosus sanguis ejus coram ipso.* Atqui, ut ostendat idem Vates, quanti apud Deum extent pœnitentis lacrymae ajebat Ps. 55. 9. *Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo.* Vatablus, & alii ex Hebreo: *In laguncula tua,* vel *in vase tuo.* Quasi perinde sit, lacrymas in conspectu Dei esse, atque in vase aliquo coram oculis ejus collectas affervari, quas benignè ac deliciose intueatur, uti rem gratissimam pretiosissimamque, nempe plurimi pretii margaritas, Erant Propheta lacrymæ (ait Chrysostomus) margaritæ super lectum gelata. Colligebat eas Deus quasi in vascu-
lum quoddam, ut in eo colliquescerent, atque in oculis ejus apparerent ita eliquatæ, & calentes, ac si tunc primum ex oculorum fontibus largè profluerent, ut pretiosus animi,

&

& cordis sanguis: quippe *sanguis lacrymarum*, *sanguis animi* est, ajebat S. Antonius de S. Antoni Padua Dominica 1. post Epiphany. & S. Augustinus Epist. 199. *Sacrificia lacrymas, tanquam vulnera sanguinem cordis!* Appr. mè hæc quadrant in Januarii crux, cujus quot guttae, tot gemmae in terram prius projectæ, tamen in vase religiose custoditæ. Quod de Jona Rege sanctissimo prænotabat Jeremias Thren. 4. 1. *Dispersi sunt lapides sanctuarii in Thren. 4. 1. capite omnium platearum Chaldaeus effert: Effusa sunt Margarita sanctæ: est enim Hebreorum mens appellari hic Margaritas sanctæ, guttas sanguinis de vulnere Josia defluentes, quas Jeremias in templo sollicitè ac pie in ampulla, vase alio custodivit, ut ad instar forent jugis libaminis Deo perquam grati, & pretiosi, juxta sui nominis etymon; Josias enim Hebraicè dicitur scia ia, id est, manus, vel oblatio Dei, ut notat Chrysostomus Homi. 1. in Matt. & causam reddit, quia ipse fuit hostia Deo. Quid pro Januarii crux in ampullis collectæ, tanquam sumptuosæ ac sancte concluso opportunius? Ut planè perpetua quædam constet oblatio sanguinis incruenta, summi apud Deum pretii, atque ad nostram incolumitatem accommodata. Verè dum eliquatum, & ebullientem hunc sanguinem miror, ad rem dixerim tempestivus quod de Christi crux Eusebius Emensus fumantem adhuc *Dominici victimam sanguinis.* Quid mirum, usque adeo pretiosus ille sit in oculis Dei?*

Euseb. Emis. Hom. de S. Steph. Per oratio.

XIV. En igitur vobis, ô Neapolitani Cives, unde potissimum ad generosam evasistis prosapiam; à generoso nempe vetustissimoque Januarii sanguine, quem non in stemmate, sed in venis alitis. Sit *vena tua benedicta.* En illud, unde spectatissimam famam rium apud Nationes omnes, tum apud Deum ipsum ad immortalitatem evehitis, a pre-
tiosissimo Tutelaris vestri prodigo cruore quasi agni immaculati. En quo cælestis ira 1. Pet. 1. 19. piaculo numen in gratiam conciliare possitis; fumante videlicet, calente, adhuc, atque effervescenti Januarii sanguine, Dominicæ æmulator. Jaet se Vesuvianus mons, duo-
decim à Christo nato, & multò pluribus ab Orbe condito, incendiis clarum; evomat immani impetu, subitoque fragore voraces flammæ, fædissimos cineres, ingentia faxa, torrentes ignes, aquarumque flumina, & propè maria: omnia cum hoc jugo in præ-
sentissimam Neapolis perniciem conjuncte elementa; terra concussionibus, aëri pluviis sanguis Ja-
cineris ac lapidum nimbo, ignis conflagratione, aqua eluvione. Planè unus tibi Januarii ntarri pro a'yo eit contra Ve-
suviana in-
cendia S. Cypr lib.
2. Epist. 6. Gen. 3. 24.

XV. Ejecerat olim Deus è Paradiso Protoparentes originalis delicti reos: *Et colloca-
vit ante Paradisum voluptatis Cherubim, & flammæ gladium, atque versatilem.* Putarunt multi ex Patribus, hunc flammæ gladium ignem quendam fuisse undique Paradisum ambientem. Existimarent alii, eum ignem è Paradiso, quasi ex Ætna, Vulcani, Ve-
suvio specubus erupisse. Sed sit flammæ gladius Hebraicæ flamma gladii, quia igne candens, fulgorans, & flammæ vomens: certè non longè ab illo Adamus cum Uxore à Deo consultè collocatus est: *Et emisit eum: LXX. Et collocavit eum è regione, seu in conspectu Paradisi.* Quid si vibratus ab Angelo gladius flammæ evomat, quibus ex ad-
verso positos miserè absusat? Certè non est cur timeat Adamus imminens incendium, non timet Adamus habet tamen unde animosè confidenterque se gerat. Quid, amabo, isthuc? Scilicet Cherubini Martyrum sanguis, quem jam inde in venis alebat suis, quoque ipse rubebat, ut in flammæ gladii ipsa Operis hujus cursu conficio à nu. 2. ex Scriptura, & Patribus. Adde illud Ter-
tulliani lib. de Anima. *Ioanni in spiritu Paradisi regio revelata, quæ subiectur altari, nullas alias animas apud se præter Martyrum ostendit (attende ad ea, quæ sequuntur) quia nullis romphaea Paradisi janitrix cedit, nisi qui in Christo decesserint. Tota Paradisi clavis sanguis tuus est.* Tam longè absuit incendi timor ab Adamo, ut strenuè præsum-
pserit Martyrum fuorum crux præmunitus, & incendium illud omnino extinguendum, & Paradisi januam reserandam. Siccine, ô Neapolis spectant hæc bellissimè ad prodi-
giosum Januarii tui sanguinem? *Triumphali hoc crux perfusa (sic Martyris sanguinem ap-
pellat Emenus) quantumvis propè, & è regione Vesuvii constituta, timenda tibi non sunt ejus incendia, quæ facile eludas unius Januarii tui patrocinio, & sanguine, qui tota cælestis adorace tibi clavis existet.*

Euseb. Emis. Homil. de S. Genesio M.

XVI. Rem expedio appositissimis Eusebii Emensi verbis, quibus, ut ille Martyrum, Clamat ad sic ego loquentem facio Martyris Januarii crux. *Nunc nobis ad eor nostrum clamat Neopolita-
viva vox sanguinis. Discite, inquit, ex nobis fidem querendo acquirere, vivendo extollere,
moriendo servare. Discite plus peccatum timere, quam gladium. Discite propter vitam magis & ebulliens
justitiam amare, quam vitam fidemque, & timorem Dei. Quem nos in media belli tribula-
zione servavimus, observe, ne vos in pacis securitate perdatis. Cavete ne anchoram spei at
religionis, quam nos custodivimus in fluctu, vos amittatis in poru. Cavete ne in arena Mundi,
in quas*

in quas ad subeundos agones missi sumus, aliquam felicitatem expectandam putetis. Beatitudo parari hic potest, non potest acquiri. Sic clamat ad nos Januarii sanguis, sic vos vivacius monet, dum ad capitis conspectum toties colliquescit ac vibrat. Ad hunc etiam morem clamat meus hic calamus tanto purpuratus cruento. Accipe ergo, o præclara Neapolis, accipe ad hoc hujus Operis limen, accipe has Martyris luculentissimas voces munifici benefactoris tui: hoc meum munuscum accipe, ex me rude illud, & incomptum, ex voto magnum, à materia quidem eximium atque exaggeratum. Aëternum vive Religioni, Januario tuo, tuisque Hispania Regibus, & Catholica Majestati, quæ te penitus cordi insitam, & in oculis meritissimè semper feret Austriaca corona delicium, & ornamentum.

OPERIS, ET AUTHORIS

Prævia commendatio

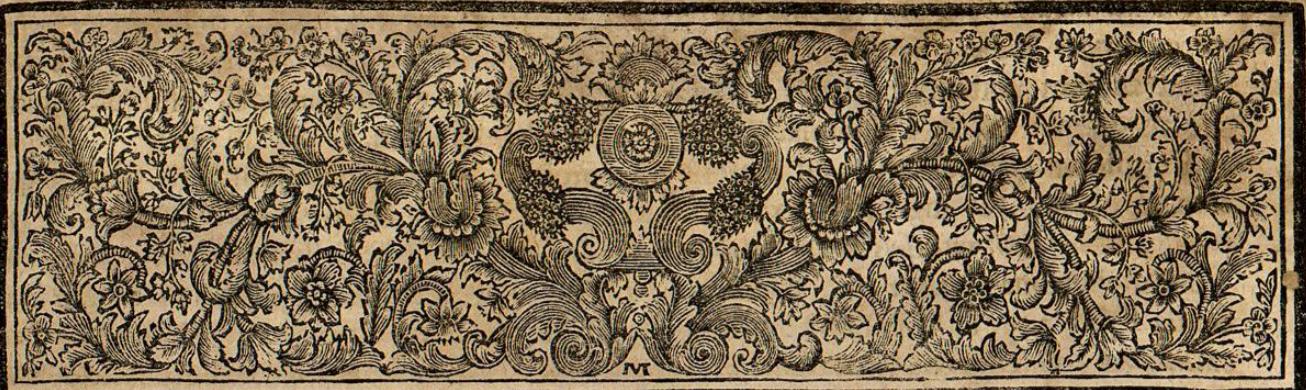
PER

P. LUDOVICUM ANDREAM
S. I. In Collegio Hispalensi Eloquentiæ olim Professorem.

L Imine quisquis ab hoc in Florea scripta, viator,
Gressum effers, avidasque paras satiare legendō
Spesque cculosque animi: Musæ reverentia siqua est
Siste (moramur enim paucis tua vota) viasque
Præcipe, festinum acceleres queis deinde volatum.
Qua tua cumque ferant te lumina; Multus ubique
Hic animum florumque decor, florumque voluptas
Grata manet; vernal quæ nomine scilicet Author
Omine floridior, fontesque atque antra secutus
Jam pridem Aonidum, largo postquam ebrius haustu
Ditavit vario felicia regna Sororum
Ingenii cultu; jam nunc sublimibus atris
Nominis auspicio facilis committere, Divum
Elysias ambitque domos, Procerumque senatum
Purpureum (juga, Martyrii quæ candida latè
Insecit mutex roseoque beavit honore)
Proh vigili quantum calami sudore mereri
Gestit, inaccessosque prius, tentare recessus!
Parta bis octonis mentis donaria fastis
Congerit huc: huc pressa tulit quas pagina quandam
Eloquii gravioris opes, huc florida. Patrum
Id aliis longè certantia vallibus ora.
Huc vatum, huc arcana Sophum suffragia, quæque
Sæcla canunt sæcis, rerumque, & temporis acti
Vera manent, monumenta vocat. Quis Numina tantus
Dedignet honos? aut quem indignata labore
Numina despiciant? Atque his ditissimus alma
Palladis auxiliis, Genioque opulentus amico,
En ipsas multo tepidas a sanguinis imbre
Sistitur ante aras superum, largumque cruentum
Impedit aggeribus florum, valloque coronat.
Scilicet unde novi vitamque & pocula flores
Hausere, hos & amant fontes, & amœna reponunt
Serta suis grati nutricibus: Has quoque grates
Martyribus (namque hinc operi sua castra venustas
Surgit, & hoc florum turba est imbuta liquore)
Floridulus sacrare liber, meritumque referre
Munus avet. Nunc alma (licet) lege ferta, viator,
I nunc, Hybleisque rosis, violisque, Hyacinthisque,
Areolisque Midæ, Hesperidumque feracibus hortis,
Deliciisque Paphi, & si quid celebratius ætas
Ulla tulit, palmamque nega, invidiamque facesse.
Hoc unum vernabit opus, dum sæcula vernent.

LUDOVICUS ANDREAS S. I.

LECTORI

LECTORI.

PUS accipe, benigne Lector, tametsi ab ingenio pusillum, ab arte non admmodum excultum, à materia tamen, & argumento magnum planè, nobile, utile, delectabile. Cur non solo hoc nomine gratum cuique censeret, & extra omnem aliam elegantiam acceptum? Materia oculis exhibeo splendidissimo conchyliorum sanguine venuste fucatam, vermiculatam: magnificentissimam nempe martyrii purpuram; generosos Christi Athletas cruentre proprio, quasi regali murice, penitus imbutos; palmarum phyliris magnificè lemnicatos; assertas eorum victorias, decora vindicata, illustrata trophyæ. *Et quemadmo-* Euse. lib. 5.
Hilto. C. 1.
dum alii (cum Eusebio Pamphilo Cæsariensi Episcopo te alloquor) partas in bello vi-
ctorias, trophyæ contra hostes statuta, præclaras ducum res gestas, magnos, & viriles militum
animos (quorum manus propter libercrum, patriæ, & fortunarum suarum propugnationem,
erant sanguine, & infinitis cædibus respersæ, & cruentatae) omnino scriptis mandare aggrediuntur: ita hic noster sermo, qui ad divinam vivendi rationem refertur, non solùm bella militissima, quæ pro animi conscientiæ pace administrata fuerunt, & eos qui in usdem pro veritate potius quam patria, pro pietate quam pro amicissimis fortiter dimicarunt, perpetuis litterarum monumentis, tanquam tabulis consignabit; verum etiam egregiam Ahetaurum pro pietate decertantium constantiam, invicta animorum robora, trophyæ contra dæmones erecta, victorias ex adversariis, qui oculis conspicere nequeunt, reportatas; coronas denique illis propositas, immortali memoriæ commendabili. En materiam opus superantem. Qualis futura sit, sapienter docuit Philosophus Seneca Epist. 46. ubi librum Lucili ipse commendans ait: *Seneca.*
fecit aliquid, & materia; ideo eligenda est fertilis, quæ caviat ingenium, quæ excitet. Etenim illa ingenium excitatur materia, in quam benè sit affectus, & præclarè animatus orator, scriptorve, ut illustrissime B. Ennodius sua illa oratione 1. in natal. Laurentii S. Enno.
Episcopi Mediolanensis: sèpè (inquit) pro eorum meritis quibus se mancipaverit oratio, dividus.
decenda tribuuntur: maximè si mera affectione laudando militet narratus. Tunc verborum abundantiam transmittit affectio, tunc amor suggestus quod negat ingenium, & ad pretium meritum dictiois vena quæ est per naturam torrida, frequenter currit à schemate, eloquentiæ exilitas propositione pingueſcit.

Fateor me erga purpuratam Martyrum cohortem tantopere affectum, ut nihil mihi potius, & antiquius fuerit, quæ ut medullitus eis addicetus, in eorum laudes evulgandas, studium omne meum, affiduam, longam, & familiarem operam ardentissimè intenderem. Deterrebat me, ac planè avertere connitebatur argumenti sublimitas, & novitas ipsa; viam scilicet ingredi nullis haçtenus pedibus tritam, non signatam vestigiis quibus insisterem; ubi Mercurium indicem potius optem quæ agam. Cæterum fugessit amor quod negabat ingenium, verborum laudisque apparatum transmisit affectio, voceque sua erexit. Omnia vicit amor, scriptorum penuriam, ingenii segnitiem, somnum, & oscitantiam, difficultia, & rigida quæque penetrare, & pervadere valuit, ut opus concinnarem novum in tot libros divisum, in tot dissecatum capita, totque inspiratarum litterarum, & SS. Patrum testimoniis collucens. Ubi maximè arridet Martyr Cyprianus, qui in re omnino simili sic pulcherrimè præfatur ad librum de laude S. Cypri.
martyrii: & si incongruens est in hoc favore dicendi aliquid trepidationis adferre, minimèque deceat gloriam tantæ devotionis infringere, ex eo quod fateor me cœpisse dubitare; tamen idem dico ipsa animum deliberatione confringi, qui exequendæ laudis cupiditate succeditur, & à loquendo magnitudine virtutis inhibetur: cum aut non deceat tacere, aut periculose sit parum dicere; nisi quod hæc astuanti res sola subvenit, quod videatur ei facile ignosci posse, qui non timuit audere. Quam ob rem tot tantisque rebus & si potentia rei oneretur facultas ingenii, ut quantum se in exprimenda martyrii dignitate protulerit, tantum ipso pondere laudis, atque estimatione rerum omnium, de quibus cum maxime loquitur, debilitata ac fracta, iuria se ipsa illaqueata oratione deficiat, nec habenis liberis ac solutis in apertum sermonis eloquium vim